

Dr. S. Frankfurter: Die Heranbildung der Mittelschullehrer.

Das Eötvös-Kollegium in Budapest und seine Vorbilder. Wien, 1919, Gerold & Co. 40 lap.

A bécsi egyetemi könyvtár mostanában kinevezett igazgatójának ez a füzet 3 részből áll. Az elsőben (3—21. l.) a szerző annak hangsúlyozása után, hogy a tanerők képzésének ügye előbbrevaló minden iskolaszervezési és tantervi kérdésnél, az osztrák középiskolai tanároknak az ediginél külön elméleti és gyakorlati kiképzését sürgeti; majd részleteiben is összehasonlítja az 1911-ből való osztrák és az 1917-ben kibocsátott porosz tanárvizsgálati szabályzatot; megállapítja ez utóbbinak kiválóságát amazzal szemben, s ennek alapján határozottan az osztrák szabályzatnak átvizsgálása és kiegészítése mellett foglal állást. Eközben két ízben is utal magyar viszonyokra: a 12. lapon a magyar nyelvet, továbbá a bolgárt és a törököt ajánlja melléktárgyként az osztrák szabályzatba való felvételre; a 14. lapon pedig előnynek mondja, hogy nálunk és a németeknél a pedagógiai vizsga csak a gyakorlati év után következik, holott az osztrákoknál csupán bölcsélet-pedagógiai vizsgálatról esik szó s azt a szakvizsga előtt kell letenni. A tanulmányok 2. részében (21—34. l.) Frankfurter behatóan (8 lapon) ismerteti az Eötvös-kollegiumot, majd öt lapon a párisi *École Normale Supérieure*-t; végre a 3. részben egy Bécsben felállítandó tanárképző-intézet tervével foglalkozik lelkesedéssel és meggyőző érvekkel. Ez a *Deutschösterreichische Bildungsanstalt für Mittelschullehrer* valamelyik felszabadult udvari vagy kincstári épületben található otthon és mintául szolgálhatna Németországnak is.

Minket természetesen a tanulmányok az a része érdekel legjobban, amely az Eötvös-kollegiummal és hazai viszonyainkkal foglalkozik. Frankfurter több ízben megtekintette ezt a kiváló intézményünket s a legnagyobb elismerés hangján szól róla. «És ezen a helyen kimondhatom, hogy Magyarországnak alapos oka van rá, hogy jogos elégtétellel utaljon ezekre az intézményekre.¹ Ezek a mélyített pedagógiai képzés szükségletei iránt való élénk érzékről és eleven megértésről tanúskodnak, s ami fődolog, az odavezető utak és módok megszerzésére irányuló tetters és céltudatos törekvésről. Mint sok más *hungaricae res*, főleg ezek az intézetek és intézmények érdemlik meg, hogy nálunk közelebbről megismerjék, ami hozzájárulna a magyarság iránti fogékonyság és a megértés megkönnyítéséhez. Emellett

¹ Az Eötvös-kollegium mellett Fr. felsorolja még a Gyakorló-főgimnáziumot, az Orsz. pedag. könyvtárt és tanszermúzeumot és az Orsz. közokt. tanácsot.

mintaszerűeknek is minősíthetők.» (22. l.) Majd ismét a 35. l.: «Aki az Eötvös-kollégiumot látta, az kell hogy hazájában ez intézménynek apostolává szegődjék.» Ebben az elismerő, sőt magasztaló hangnemben szól mindvégig rólunk, illetőleg a kollégiumról, szerény kritikával csak azt jegyzi meg róla, hogy jobban felkarolhatná a jelölteknek pedagógiai kiképzését. Felemlíti még azt is, hogy a jelöltek a jó érdemjegyek ellenére igen gyenge német ismeretekkel kerülnek a kollégiumba, ott azonban két osztrák tanár vezetésével aránylag rövid idő alatt szert tesznek kielégítő nyelvkészségre. Az *École Normale* ismertetése során ma különös érdekességre tarthat számot az az adat, hogy ennek az intézetnek elnevezése, sőt közvetve alapítása is német tanférfiú nevéhez fűződik, Felbiger Ignáchoz, aki Mária Terézia alatt az egész osztrák iskolaügynek főigazgatója volt és 1788-ban mint prépost Pozsonyban halt meg.

Frankfurter füzetét minden magyar ember csak a legnagyobb élvezettel és hálával forgathatja. Amit ő ezzel végzett, az valóságos tett, bátor tett, amellyel a magyarságnak fényes közművelődési bizonyítványt állított ki az egész művelt világ színe előtt, erre pedig mostanában jobban rászorultunk, mint valaha. Ezért őszinte elismerés és igaz köszönet illeti meg a tudós szerzőt, akit arra szeretnénk buzdítani, hogy alkalomadtán ugyanilyen összehasonlító alapon mutassa be a művelt nyugatnak azokat a fentemlített közművelődési intézményeinket is, amelyeket mintaszerűeknek ismert el.

Kemény Ferenc.

H. Scherer: Arbeitsschule und Werkunterricht. Beitrag zur Ausgestaltung der Volksschule als Erziehungs- und Bildungsschule. Otto Nernich. Leipzig. (8-r. I. rész X+180 l.; II. rész IV+213 l.)¹

A békében már hatalmas erővel térthódító munkaiskola a háborús tanulságok folytán még hangosabban kopogtat ajtónkon bebocsátásért. A munkaiskola terén általában két tábor különböztethető meg: az egyik, élén Kerschensteinerrel, a műhelyi oktatást (*Werkstattunterricht*) hirdeti, a másik pedig Scherer nyomán a munkaoktatás² (*Werkunterricht*) híve. Az utóbbi irány általános nevelőeszköznek tekinti a munkát, ezért a kézimunkának önálló tárgyként való tanítása mellett lehetőleg minden tárgyat iparkodik bizonyos

¹ Ez a munka a *Die Pädagogik der Gegenwart* c. vállalatnak (alapította és kiadja Dr. E. Meumann, Dr. A. Möbusz és Dr. H. Walsemann) IV. köteteként jelent meg.

² Leghelyesebb fordítása cselekvő-nevelés volna.